

GÖKTÜRKLER

Buse AKSOY*

Asya Hun Devleti'nden sonra kurulan ikinci cihanşümul Türk Devleti Göktürklerdir. Göktürkler, Türk unvanını resmî devlet adı olarak kabul etmişlerdir. Türk ulusunun ve medeniyetinin temellerinin atıldığı bir devlet olan Göktürkler, Türk soylu bütün kavimleri kendi hâkimiyeti altında toplamıştır. Bumin Kağan'ın inşa ettiği Göktürkler, Mukan Kağan'ın hükümdarlığı döneminde Asya'yı yeniden Türk hâkimiyeti altına almıştır. Fakat Kağan'ın ölümünden sonra devlet, Doğu Göktürk ve Batı Göktürk olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Batı Göktürk Hakanı doğuya kendisini tanıtmaya çalışırken bir yandan da Türk cihan hâkimiyetini ortaya koymuştur. Batı Hakanı Tardu Kağan'dan sonra yaşanan taht kavgaları ise Türklük şuurundan uzak elli yıllık bir döneme girilmesine sebep olmuştur. Göktürk soyunun kahramanlarından biri olan Kürşad, Çin İmparatorluğu'na karşı mücadeleye girerek Türklüğün yenilmez ruhunu tüm dünyaya göstermeye çalışmıştır. Bu mücadele Türk boylarını kuvvetlendirici bir etki yaratmıştır. Elli yıllık fetret devrinin sonuna gelindiğinde ise Kutluk Kağan İleriş unvanıyla II. Göktürk Devleti'ni kurarak istiklalini ilan etmiştir. Bu dönemde Türk birliği ve beraberliği yeniden tesis edilmiştir.

Dönemin Türklük bilincini ortaya koyan temel eser; Bilge Kağan, Vezir Tonyukuk ve oğlu Kültigin tarafından yazılan "Orhun Abideleri" veya bilinen diğer adıyla "Göktürk Kitabeleridir". Bu eser ilk kalıcı milli kaynak unvanına sahiptir. Bilge Kağan "*Yukarıda gök çökmedikçe, aşağıda yer delinmedikçe, ey Türk milleti senin devletin ile töreni kim yok edebilir.*" sözleriyle devletin, yerin ve göğün Türk milletine birer emanet olduğunu vurgulamıştır. Türk tarihine kaynaklık eden eserlerden biri de Göktürk Devleti'nin yeniden doğuşunu anlatan "Ergenekon Destanı"dır. Bu destan, Türk boyunun azim ve iradesini ortaya koymaktadır. Bu minvalde yazılan diğer bir eser "Bozkurt Destanı"dır. Söz konusu destan Türklerin soyunu ve varoluş öyküsünü en iyi anlatan eserler arasında yer almaktadır. Bahsi geçen eserler Türk kültürünün önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

* Trakya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Üçüncü Sınıf Öğrencisi